

Др Иван Д. Милић
Универзитет у Новом Саду, Правни факултет
ORCID: 0000-0002-7916-5590

УПУЋИВАЊЕ НАЈОПАСНИЈИХ ОСУЂЕНИКА НА ИЗДРЖАВАЊЕ КАЗНЕ ЗАТВОРА*

САЖЕТАК: У Републици Србији има више од тридесет казних завода у којима су „смештена“ лица лишена слободе из различитих законом предвиђених разлога. Осуђено лице се након правноснажности судске одлуке упућује на издржавање казне затвора. То је правило, али постоји и изузетак. Положај осуђеника на издржавању казне затвора зависи и од врсте и типа казног завода у којем издржава казну. У који казни завод ће осуђеник бити упућен на издржавање казне зависи од многобројних околности које су уређене прописима.

Од 2009. године у Републици Србији важе и посебна правила у вези са издржавањем казне затвора за одређену категорију осуђеника. Те године је донет Закон о извршењу казне затвора за кривична дела организованог криминала. Предмет пажње аутора је упућивање најопаснијих осуђеника на издржавање казне затвора. С тим у вези, аутор указује на то ко су најопаснији осуђеници, где они издржавају казну затвора и како је уређен сам поступак упућивања на издржавање казне.

Кључне речи: осуђени, упућивање, суд, казна затвора, организовани криминал, Посебно одељење

* Рад је примљен: 19. 5. 2020, а прихваћен је за објављивање: 22. 7. 2020. године.

Рад је написан у оквиру пројекта „Биомедицина, заштита животне средине и право“. Пројекат бр. 179079 који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

УВОД

Правило је да се казна затвора извршава у казненом заводу. Изузетно, под одређеним условима казна затвора може да се извршава у просторијама у којима осуђени станује. Где ће осуђеник да издржава казну затвора (да ли у казненом заводу или у просторијама у којима станује) одлучује суд који је донео пресуду или судија за извршење кривичних санкција.¹ Суд који је изрекао казну затвора био је у обавези да цени све околности (олакшавајуће и отежавајуће) приликом индивидуализације казне затвора. Када је судска одлука којом је изречена казна затвора постала правноснажна, када је оптужено лице добило статус осуђеника, завршена је индивидуализација казне затвора у поступку изрицања. Од тада почиње друга индивидуализација казне затвора – индивидуализација казне затвора у поступку извршења. Реч је о индивидуализацији која траје све док се казна затвора не изврши.

Какав ће *положај* осуђеника бити у току издржавања казне затвора зависи од многобројних околности. Навешћемо само неколико: врста и тип казног завода, одељење у којем је осуђени распоређен, група која му је додељена, удаљеност од породице, обим основних права, (не)додељена посебна права и погодности, да ли је странац, број осуђеника у истој просторији и др. Какав ће *положај* имати осуђеник у казненом заводу, по правилу, зависи од његовог понашања. Осуђени у казненом заводу се стално надзире и оцењује. Од тог оцењивања зависи његов *положај*, који може да се поправи или погорша. Треба напоменути да, пре свега, затворске власти имају право и да осуђеника дисциплински кажњавају.² Осуђеним лицима се изричу дисциплинске мере уколико учине дисциплински преступ.

Казна затвора може бити временски кратка, али да њено извршење по осуђено лице буде *тешко*. Обрнуто, казна затвора може бити временски дуга, али да њено извршење не буде *тешко* по осуђено лице. Што бисмо могли свести на следеће: *крајња казна али тешак живот у затвору или дуга казна али лак живот у затвору*. Ради се о томе да, пре свега, од затворских услова и затворских правила зависи „тежина“ издр-

¹ V.: Милић, И., Индивидуализација казне затвора на основу Закона о изменама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција из 2019. године, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, бр. 4/2019, 1273–1277.

² V.: Милић, И., Димовски, Д., Кажњавање осуђених лица – дисциплинске мере, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, бр. 1/2016, 219–231; Дракић, Д., Милић, И., Утврђивање истине у дисциплинском поступку који се води против осуђеног за време издржавања казне затвора, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, бр. 2/2016, 475–491.

жаване казне по осуђено лице.³ Иако је оптужени „изгубио“ у кривичном поступку, њему се може помоћи у току издржавања казне затвора како би се налазио у „најповољнијем положају“ и како би што пре „изашао“ из казног завода. У том „напредовању и ранијем изласку из казног завода“ осуђенику може много помоћи адвокат који „познаје“ многобројне прописе у којима су садржане одредбе о извршењу казне затвора.

Предмет овог рада је сâмо упућивање најопаснијих осуђеника на издржавање казне затвора. Реч је о осуђеницима на које може да се примени *специјални закон* за време издржавања казне. Како би се указало на значај теме, на почетку рада биће речи о упућивању *обичних осуђеника* на издржавање казне затвора. Затим следи део о томе ко су најопаснији осуђеници у Републици Србији, а након тога и део о томе где они издржавају казну затвора. Самом поступку упућивања најопаснијих осуђеника посвећена је посебна пажња.

ОПШТА ПРАВИЛА УПУЋИВАЊА ОСУЂЕНИКА НА ИЗДРЖАВАЊЕ КАЗНЕ ЗАТВОРА – РЕШЕЊА ЗАКОНА О ИЗВРШЕЊУ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА

Извршење казне затвора уређује се многобројним прописима различите правне снаге. Основни извор је Закон о извршењу кривичних санкција.⁴ Реч је о закону који не уређује само извршење кривичних санкција. Њиме се уређује, ако посебним законом није другачије одређено, поступак извршења кривичних санкција према пунолетним лицима, права и обавезе лица према којима се извршавају кривичне санкције, организација Управе за извршење кривичних санкција, надзор над њеним радом, извршење санкција изречених за привредне преступе и прекршаје, одузимање имовинске користи прибављене кривичним делом или привредним преступом и примена мере притвора. У поступку извршења кривичних санкција према малолетницима, као и у поступку извршења казне затвора изречене за прекршај примењују се одредбе овог закона, ако посебним законом није другачије одређено.⁵

³ Милић, И. (2017). Индивидуализација казне затвора – криминолошки, кривично-правни и пенолошки аспект, Нови Сад, 334, (докторска дисертација). У овом раду коришћени су поједини делови из поменуте докторске дисертације.

⁴ Закон о извршењу кривичних санкција, *Службени гласник РС*, бр. 55/2014, 35/2019. (у даљем тексту и ЗИКС).

⁵ Чл. 1. ЗИКС.

Осуђена лица на која се примењује Закон о извршењу кривичних санкција, упућују се на издржавање казне затвора на начин како то ЗИКС уређује.⁶ Осуђеника на издржавање казне затвора упућује надлежан суд. Који суд ће осуђеника упутити на издржавање казне затвора зависи од неколико околности. Осуђеник се може упутити на издржавање казне затвора са слободe или из притвора. Ако се осуђени налази на слободи, који суд ће бити надлежан за упућивање зависи од тога да ли се зна пребивалиште или боравиште осуђеника или се не зна. С тим у вези:

1. За упућивање осуђеног на извршење казне затвора надлежан је основни суд према пребивалишту, односно боравишту осуђеног у време када је одлука којом је казна изречена постала правноснажна. Исти суд задржава надлежност и ако се пребивалиште или боравиште осуђеног касније измене.⁷ Логично је да ће овај критеријум, за осуђенике који чекају издржавање казне затвора на слободи, бити у већини случајева испуњен. До таквог закључка се долази ако се има у виду да се у српским казним заводима налазе пре свега држављани Републике Србије, који „по правилу“ имају пребивалиште или боравиште у својој држави. Свакако да од овог правила постоје и изузеци.

2. Кад су пребивалиште и боравиште осуђеног *непознати*, за упућивање осуђеног на извршење казне затвора надлежан је основни суд који је донео првостепену одлуку, а ако је ту одлуку донео виши суд, за упућивање је надлежан основни суд у месту седишта тог вишег суда.⁸ Овај критеријум ће се пре свега односити на *стиране држављане* и лица без држављанства који треба казну затвора да издржавају у казном заводу у Републици Србији. Мишљења смо да је законодавац на овом месту требало да пропише и „...када осуђени нема пребивалиште и боравиште...“. Осуђени који се налази на слободи чека „судски налог“⁹ за издржавање казне затвора. Ако се осуђени не јави на извршење казне у року од три дана од дана када је требало да се јави на извршење, казни завод обавештава надлежни суд,¹⁰ који наређује довођење, а ако се осуђени крије или је у бекству, наређује издавање потернице и о томе обавештава завод.¹¹

⁶ V.: Милић, И. (2015). Упућивање осуђених на издржавање казне затвора и могућност одлагања извршења казне затвора, Зборник радова, *Криминалистичко-криминолошка истраживања – стање и перспективе*, Бања Лука, 283–293.

⁷ Чл. 54. ЗИКС.

⁸ Чл. 55. ст. 1. ЗИКС.

⁹ Осуђени има право да тражи и одлагање извршења казне затвора. V.: Милић, И., Специфичност одлагања извршења казне затвора и примене мере притвора с обзиром на трудноћу и личност жене, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, бр. 1/2014, 447–457.

¹⁰ Чл. 57. ст. 3. ЗИКС.

¹¹ Чл. 58. ст. 1. ЗИКС.

Одређен број осуђених лица се из притвора упућује на издржавање казне затвора. У том случају осуђеног на извршење казне затвора упућује основни суд на чијем подручју је седиште завода у коме је осуђени притворен.¹²

Од правила да се само правноснажно осуђено лице може упутити на издржавање казне затвора постоји један *изузетак*. Према Законику о кривичном поступку¹³ (чл. 430): Ако је првостепеном пресудом изречена казна затвора, оптужени који се налази у притвору може захтевати да буде упућен на издржавање казне и пре правноснажности пресуде. Захтев оптужени може након објављивања пресуде поднети усмено на записник пред судом или пред заводом у којем је притворен и том приликом ће бити упозорен да ће на издржавању казне затвора бити изједначен у правима и обавезама са осталим осуђеним лицима. Завод ће без одлагања записник доставити суду. Ако председник већа решењем усвоји захтев, решење ће доставити оптуженом заједно са овереним преписом изречене пресуде.¹⁴

Корисно је видети статистику у погледу броја осуђених лица по начину пријема на издржавање казне затвора. Начин пријема ћемо приказати само у делу који се односи на наш предмет рада, и то: да ли су осуђеници сами ступили на издржавање казне затвора, да ли су приведени са слободе или спроведени из притвора.¹⁵

¹² Чл. 55. ст. 2. ЗИКС.

¹³ Законик о кривичном поступку, *Службени гласник РС*, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019.

¹⁴ **Из судске праксе:** „Решењем првостепеног суда одбијен је захтев окривљеног за упућивање на издржавање казне затвора пре правноснажности пресуде. Решењем другостепеног суда, уважена је жалба окривљеног и његовог браниоца, па се решење првостепеног суда укида и предмет враћа истом суду на поновно одлучивање. *Из образложења:* Основано се у жалби окривљеног и његовог браниоца указује да је побијано решење неправилно, незаконито и у супротности са принципима хуманости и правичности, односно да су разлози из побијаног решења нејасни и неприхватљиви. И према налажењу окружног суда, сама околност да пресуда првостепеног суда још није правноснажна, те да ће у ситуацији евентуалног укидања пресуде првостепеног суда у жалбеном поступку бити проузроковани трошкови изазвани довођењем окривљеног на поновни главни претрес, не представљају такве разлоге који би били од значаја и утицаја да се одбије захтев окривљеног за упућивање на издржавање казне затвора у трајању од четири године и седам месеци, по наведеној неправноснажној пресуди. (Решење Општинског суда у Суботици К. 1055/06, од 15. априла 2008. и Решење Окружног суда у Суботици Кж. 224/08, од 6. маја 2008. године).” Извор: *Propisi.net* (приступљено 15. априла 2020).

¹⁵ Статистички подаци се односе на 2008. годину. Извор: Годишњи извештај о раду Управе за извршење заводских санкција за 2008. годину. Доступан на: <http://reforma.bezbednost.org/wp-content/uploads/downloads/2012/09/2008-Godisnji-izvestaj-Ministarstvo-pravde-Uprava-za-izvr%C5%A1enje-krivi%C4%8Dnih-sankcija.pdf> (приступљено 3. априла 2020).

Табела 1 – Начин пријема осуђених лица на издржавање казне затвора

Начин пријема	Мушкарци	Жене
Сами ступили са слободе	3125	106
Приведени са слободе	2345	27
Из притвора	1030	22

Осуђени не може да „изабере“¹⁶ у који казни завод ће бити упућен на издржавање казне. У који казни завод ће осуђени бити упућен на издржавање казне затвора зависи од многобројних критеријума, а пре свега од 1. пола; 2. врсте учињеног кривичног дела; 3. облика кривице; 4. узраста осуђеника; 5. висине изречене казне; 6. да ли је осуђено лице држављанин Републике Србије, странац или лице без држављанства; 7. пребивалишта. На основу наведених критеријума надлежни суд ће упутити осуђеника у одређен казни завод на издржавање казне. Изузетно, на *молбу осуђеног* из оправданих разлога, односно по захтеву полиције или служби безбедности из разлога безбедности, директор Управе за извршење кривичних санкција може решењем одлучити да осуђени издржава казну у другом казненем заводу. Против решења директора Управе којим се одређује промена места извршења казне, осуђени има право жалбе судији за извршење.¹⁷

ЗАКОН О ИЗВРШЕЊУ КАЗНЕ ЗАТВОРА ЗА КРИВИЧНА ДЕЛА ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА – КО СУ НАЈОПАСНИЈИ ОСУЂЕНИЦИ?

Кривично законодавство није више стабилна грана права каква је била још пре неколико деценија. Обично се као оправдање за то наводи сложеност савремених друштава као и нови облици криминалитета, што само делимично може да објасни ову појаву. Када је реч о европским земљама, додатни разлог за то јесте усаглашавање кривичног законодавства с правом и стандардима Европске уније, као и са релевантним конвенцијама Савета Европе.¹⁸ Последњих година српско кривично право и право кривичног поступка пролази кроз веома динамичан период развоја. На-

¹⁶ О основном циљу пенолошке теорије и праксе в.: Буричић, С., Криминалитет и казнена политика, *Гласник Адвокатске коморе Војводине*, бр. 1/2017, 40.

¹⁷ Чл. 49. ст. 2. и ЗИКС. V.: Смирнов, Л. Б. (2002). *Уголовно-исполнительное право*, Санкт-Петербург, 111–112.

¹⁸ Stojanović, Z., Da li je Srbiji potrebna reforma krivičnog zakonodavstva?, *Crimen* (IV) 2/2013, 120.

црти, предлози измена, допуна или промена, или потпуно нови законски текстови су чести и тешко је одупрети се утиску да смењују једни друге великом брзином.¹⁹ Кроз динамичан период пролази и кривично извршно право. То се огледа у измени и допуни постојећих законских и подзаконских решења, доношењу нових закона и подзаконских аката којима се мењају постојећи, али и у доношењу специјалног закона и подзаконских прописа у области извршења казне затвора.

Народна скупштина је 2009. године донела Закон о извршењу казне затвора за кривична дела организованог криминала,²⁰ којим се уводе значајне новине у погледу извршења казне затвора према одређеној „категорији“ осуђеника. Овај Закон је претрпео одређене измене и допуне 2010. године, када је донет Закон о изменама и допунама Закона о извршењу казне затвора за кривична дела организованог криминала.²¹

Према самом називу Закона једноставно се може закључити шта се њиме уређује – извршење казне за кривична дела организованог криминала. Међутим, његова *садржина* се не поклапа са његовим називом. Први члан ЗКЗ гласи: Овим законом уређује се поступак извршења казне затвора за кривична дела која се, у смислу Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, сматрају кривичним делима организованог криминала, организација и надлежност државних органа у поступку извршења казне, положај осуђених и надзор над извршењем казне затвора.

Под условима предвиђеним овим законом, одредбе овог закона се примењују и на извршење казне затвора за:

- 1) кривично дело тероризма из чл. 312. Кривичног законика и кривично дело међународног тероризма из чл. 391. Кривичног законика;
- 2) кривична дела из чл. 370. до 384. и чл. 385. и 386. Кривичног законика;
- 3) тешка кршења међународног хуманитарног права извршена на територији бивше Југославије од 1. јануара 1991. године која су наведена у Статуту Међународног кривичног суда за бившу Југославију;
- 4) кривично дело помоћ учиниоцу после извршеног кривичног дела из чл. 333. Кривичног законика, ако је извршено у вези са кривичним делима из т. 2) и 3) овог става.

¹⁹ Ристивојевић, Б. (2015). „Истина као главна жртва англоамериканизације домаћег кривичног права: Дарвинов расад у српској шуми”, *LV Савештовање Српског удружења за кривичноправну теорију и праксу*, Златибор, 3.

²⁰ Закон о извршењу казне затвора за кривична дела организованог криминала, *Службени гласник РС*, бр. 72/2009. (у даљем тексту за овај закон користимо скраћеницу ЗКЗ, под којом ће се подразумевати и измене и допуне закона).

²¹ Закон о изменама и допунама Закона о извршењу казне затвора за кривична дела организованог криминала, *Службени гласник РС*, бр. 101/2010.

Сада није тешко закључити да се овим законом *не уређује* само извршење казне затвора за кривична дела из области организованог криминала, већ се он примењује и према другим осуђеницима због учињених „нарочито тешких“ кривичних дела. Зато се с правом у науци истиче да би овај закон требало да носи другачији наслов: „Закон о извршењу казне затвора за нарочито тешка кривична дела“²².

Можда би овај закон требало да носи наслов „Закон о извршењу казне затвора за кривична дела организованог криминала и друга посебно тешка кривична дела“. У овом случају, по самом наслову закона, акценат би био стављен на извршење казне затвора за кривична дела организованог криминала, док би извршење казне затвора за друга посебно тешка кривична дела било у другом плану.

У ЗКЗ се говори о „Закону о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала“. Реч је о закону који под тим називом *не постоји* у Републици Србији.²³ Године 2002. донет је Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала.²⁴ Међутим овај закон је *више пушта* мењан и допуњаван. Осим што су се мењали и допуњавали *његови чланови*, Народна скупштина је изменила и сам назив закона у Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела.²⁵ Ради се о закону који је престао да важи 2016. године, када је донет Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције.²⁶

²² Игњатовић, Ђ., Критичка анализа стања и тенденција у кривичном извршном праву Србије, *Crimen* (1) 2/2010, 191.

²³ Са правом наводи проф. Стојановић: Иако то није случај са свим земљама у којима је кривичноправни експанзионизам дошао до изражаја, у Србији се примењује и изразито немаран однос и према „занатском“ делу посла, тј. према писању норме и поштовању правила легислативне технике, што ствара и суштинске проблеме. Стојановић, З., Кривично право у доба кризе, *Бранич*, бр. 1–2, 2011, 40. Чини се да су доносиоци прописа из области извршења кривичних санкција имали „маћехински“ однос према овој грани казненог права, као што је законодавац имао и приликом доношења Закона о прекршајима. В.: Ристивојевић, Б., Милић, И., Одговорност родитеља за прекршаје које учине њихови потомци, *Анали Правног факултета у Београду*, бр. 1/2016, 162.

²⁴ Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, *Службени гласник РС*, бр. 42/2002.

²⁵ Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела, *Службени гласник РС*, бр. 42/2002, 27/2003, 39/2003, 60/2003, 67/2003, 29/2004, 58/2004, 45/2005, 61/2005, 72/2009, 72/2011, 101/2011, 32/2013.

²⁶ Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције, *Службени гласник РС*, бр. 94/2016, 87/2018. – (други закон).

Где најопаснији осуђеници издржавају казну затвора?

Као што смо рекли, у Републици Србији има преко тридесет казних завода у којима казну затвора издржавају „обични осуђеници“.²⁷ Интересантно је напоменути да у Србији постоје и *одсеци* појединих казних завода, који се налазе у другим градовима у односу на градове у којима се налазе казни завод. То је мало „неуобичајено“, имајући у виду чињеницу да казнене заводе оснива Влада уредбом. Ово наводимо из разлога што се поставља питање у којим казним заводима издржавају казну затвора осуђена лица на која може да се примени ЗКЗ – најопаснији осуђеници? Дакле, да ли су основани посебни казни завод специјално само за ове осуђенике, или се извршење казне затвора извршава у постојећим казним заводима?²⁸

Одлучено је да се не оснивају „нови/специјални/посебни“ казни завод у којима би издржавали казну затвора само најопаснији осуђеници. Сматрало се да треба искористити постојеће *затворске капацитете*, које треба само прилагодити за издржавање казне затвора за *посебне осуђенике*. Имајући у виду број осуђених лица²⁹ на која може да се примени ЗКЗ, одлучено је да се *образује* Посебно одељење³⁰ за издржавање казне затвора за кривична дела организованог криминала у казнено-поправном заводу затвореног типа са посебним обезбеђењем.³¹ Казнено-поправни завод затвореног типа са посебним обезбеђењем су „најстрожи“ казни завод у Србији, у којима се извршава казна затвора. Према актуелним прописима у Републици Србији постоје три казнено-поправна завода затвореног типа са посебним обезбеђењем, и то: 1. Казнено-поправни завод

²⁷ У вези са осуђеним лицима, а с обзиром на законско уређење, можемо разликовати „обичне осуђенике“ и „посебне осуђенике“, а што зависи од тога који се закон за време извршења казне затвора на њих примењује. V.: Грујић, З., Милић, И. (2015). „Права лица осуђених на казну затвора у кривичном извршном законодавству Републике Србије”, *Научни скуп „Двадесет година Дејтонског мировног споразума“*, Пале, 820. У овом раду се за посебне осуђенике користи назив најопаснији осуђеници.

²⁸ V.: Милић, И. (2019). Где отбывають тюремные заключения самые опасные заключенные в Республике Сербия? *Уголовная политика и культура правоохранительных учреждений*: материалы Междунар. науч.-практ. конф., 20 сент. 2019 г. : в 2 т. / редкол.: Осипенко, А. Л., Вишневецкий, К. В., Соловьев, В. С. и др. – Краснодар: Краснодарский университет МВД России, – Том I, 44–50.

²⁹ Тако је на пример у 2018. године били пријављено 379 лица за кривична дела за које је надлежно Тужилаштво за организовани криминал. Извор: Републички завод за статистику, Пунолетни учиниоци кривичних дела у Републици Србији, 2018. Пријаве, оптужења и осуде, *Билтен*, 653. Београд, 2019. Доступно на: <https://publikacije.stat.gov.rs/G2019/Pdf/G20195653.pdf> (приступљено 14. априла 2020).

³⁰ У даљем тексту: Посебно одељење.

³¹ Чл. 2. ст. 1. ЗКЗ.

у Истоку; 2. Казнено-поправни завод у Пожаревцу – Забели;³² 3. Казнено-поправни завод у Београду.³³

Уз казну затвора учиниоцу кривичног дела могу се изрећи и „мере безбедности које се састоје у лишењу слободе“. О томе је законодавац водио рачуна и када је реч о најопаснијим осуђеницима. Наиме, најопаснијим осуђенима којима је уз казну затвора изречена мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи, обавезног лечења алкохоличара и обавезног лечења наркомана, као и *лечења у току извршења казне затвора, у Специјалној затворској болници обезбеђују се посебне просторије под надзором*.³⁴

Доношење одлуке о упућивању осуђеника у Посебно одељење

Осуђено лице се не упућује по аутоматизму у Посебно одељење на издржавање казне затвора. То значи да суд који је донео осуђујућу пресуду *није овлашћен* да утврђује да ли је осуђени толико опасан да га треба упутити у Посебно одељење. Дакле, суд не наводи у *пресуди* да ли ће осуђени бити упућен на издржавање казне затвора у Посебно одељење или неће. Ради се о томе да се након што се донесе осуђујућа одлука води један *посебан процесуални поступак*, у којем треба да се донесе одлука где ће осуђени бити упућен на издржавање казне затвора. У том поступку потребно је да се утврди да постоје законски основи за упућивање осуђеника у Посебно одељење – да се утврди да ли је реч о најопаснијем осуђенику или није.

³² Интересантно је навести одређене податке када је реч о овом казненом заводу: у Заводу је и даље присутан проблем пренасељености, нарочито у затвореном одељењу. Иако је капацитет Завода 800 осуђених и 60 притворених лица, на дан посете НПМ у Заводу се налазило укупно 1.631 лице. Од укупног броја, 1591 су осуђена лица, у притвору се налазило 23 лица, док је прекршајно кажњених било 17 лица. По павиљонима бројно стање је било следеће: I павиљон – 166; II павиљон – 153; III павиљон – 178; IV павиљон – 169; V павиљон – 188; VII павиљон – 261; VIII павиљон (полуотворено и отворено одељење) – 271; Болница – 70; Пријемно одељење – 53 и за премештај у КПЗ Београд – 80. Од укупног броја, 23 лица је било смештено под појачан надзор, 6 у самици, 5 је било на лечењу у Специјалној затворској болници, а 4 на одсуству. Извор: Национални механизам за превенцију тортуре, мониторинг установа у којима се налазе лица лишена слободе, Извештај о посети КПЗ Пожаревац – Забела. дел. бр. 13493 датум: 7. 4. 2015. год. Доступно на: https://ombudsman.rs/attachments/4188_Izvestaj%20o%20poseti%20KPZ%20Pozarevac%20-%20final.pdf (приступљено 14. априла 2020).

³³ Чл. 3. Уредбе о оснивању завода за извршење кривичних санкција у Републици Србији, *Службени гласник РС*, бр. 20/2006, 89/2009, 32/2010, 53/2011, 11/2017.

³⁴ Чл. 2. ст. 1. ЗКЗ.

Материјални услови за упућивање осуђеника у Посебно одељење

Важно је истаћи да се само *пунoletно лице мушког пола* може упутити у Посебно одељење. Дакле, не могу се упутити *малолетници нијихи жене*. Законодавац је прописао неколико случајева када се осуђени *може* упутити на издржавање казне затвора у Посебно одељење, који се разликују у зависности од учињеног кривичног дела.

А) На издржавање казне затвора у Посебно одељење *упућује* се пунолетно лице мушког пола које је правноснажно осуђено, а налазило се у притвору до правноснажности те пресуде, односно правноснажно осуђено у одсуству за кривична дела из чл. 1. ст. 1. ЗКЗ, уколико се утврди да постоје околности које указују на опасност да ће осуђени:

1) преко осуђеног или другог лица наставити да усмерава криминалну делатност организоване криминалне групе;

2) преко осуђеног или другог лица успоставити сарадњу са другом организованом криминалном групом ради наставка криминалне делатности;

3) преко осуђеног или другог лица организовати сукобе са другом организованом криминалном групом;

4) преко другог лица угрозити сигурност судије, јавног тужиоца, или другог учесника у кривичном поступку који је у току или је правноснажно окончан, или другог службеног лица које је поступало у преткривичном поступку или у поступку извршења казне;

5) наводити друго лице на извршење кривичних дела.³⁵

У овом случају реч је о кривичним делима која спадају у „организовани криминал“. Овакво решење законодавца је мало неуобичајено из разлога што се прво наводи „...*упућује се*...“, а на крају „...*ако се утврди*...“. Дакле, поставља се питање да ли се осуђени *упућује* или само *може* да се упутити – да ли је упућивање обавезно или факултативно?³⁶ Без обзира на овакво решење, сматрамо да је упућивање факултативно. Овде се намеће још једно питање – да ли је потребно утврдити постојање свих околности или је довољна само једна? Овакво законско решење треба тумачити на начин да је потребно утврдити постојање свих пет околности, јер је јасно прописано „уколико се утврди да постоје околности“. Мада се чини да такво решење није била интенција законодавца, већ да је реч

³⁵ Чл. 14. ст. 1. ЗКЗ.

³⁶ Овакво решење нас подсећа на чл. 46. Кривичног законика, *Службени гласник РС*, бр. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016, 35/2019. којим се уређује условни отпуст, којим се прописује „осуђеног који је издржао две трећине казне затвора *суд ће условно отпустићии* са издржавања казне, *ако се у току издржавања казне*...“

о несмотреној номотехници. Изгледа да је намера законодавца била да се осуђено лице може упутити уколико постоји једна од *алтернативно* набројаних околности, јер ће се ретко када остварити свих пет околности. Осим тога, чини се да није оправдано да се у овом случају захтева постојање свих пет околности, док је за остале *две групе* осуђеника довољно да постоје само две околности.³⁷

Б) На издржавање казне затвора у Посебно одељење *може* се упутити и пунолетно лице мушког пола које је правноснажно осуђено, а налазило се у притвору до правноснажности те пресуде, односно правноснажно осуђено у одсуству за кривична дела из чл. 1. ст. 2. т. 1. ЗКЗ, за која постоје околности из ст. 1. т. 4) и 5) овог члана.³⁸

В) На издржавање казне затвора у Посебно одељење може се упутити и пунолетно лице мушког пола које је правноснажно осуђено, а налазило се у притвору до правноснажности пресуде, односно правноснажно осуђено у одсуству за кривична дела из чл. 1. ст. 2. т. 2) до 4) ЗКЗ, на казну затвора од најмање десет година, за која постоје околности из ст. 1. т. 4) и 5) овог члана.

У случајевима под **Б)** и **В)** неспорно је да је реч о *факултативном упућивању* у Посебно одељење.

Поступак за упућивање у Посебно одељење

Када је реч о обичним осуђеницима, видели смо да њих надлежни суд упућује на издржавање казне затвора у одређен казнени завод. У вези са упућивањем осуђеника у Посебно одељење поставља се питање ко доноси одлуку о томе – да ли затворске власти или суд? Јављају се и друга питања која се односе на сам поступак упућивања и положаја осуђеника у њему.

Првостепени поступак упућивања у Посебно одељење

Према Закону о извршењу казне затвора за кривична дела организованог криминала *решење* којим се осуђени упућује на издржавање казне затвора у Посебно одељење доноси *председник суда*, односно овлашћени

³⁷ С правом се у науци наводи да су непотребно додати основи под 2. и 3. (да ће сарађивати или се сукобљавати са другим криминалним групама) када су они покривени основом наведеном под 1. V.: Игњатовић, Ђ. (2014). *Право извршење кривичних санкција*, Београд, 220.

³⁸ Чл. 14. ст. 2. ЗКЗ.

судија ако утврди да постоји најмање једна од околности из чл. 14. ЗКЗ.³⁹ Мисли се на председника Вишег суда у Београду.⁴⁰

Постојање околности наведених у чл. 14. овог ЗКЗ утврђује се на основу чињеница и доказа прикупљених у току кривичног поступка, из извештаја полиције и служби безбедности, као и мишљења јавног тужиоца. Полиција, службе безбедности и јавни тужилац дужни су да на захтев суда доставе одговарајућу документацију, извештаје и мишљење на основу којих се може утврдити постојање разлога да се осуђени упути на издржавање казне затвора у Посебно одељење.⁴¹ Решење се доноси у року од три дана од дана када је пресуда којом је осуђеном изречена казна затвора постала *извршна*.⁴²

Нисмо сигурни да ће председник суда моћи да утврди све околности које су значајне за доношење одлуке о томе да ли је потребно упутити осуђеника на издржавање казне затвора у Посебно одељење у року од три дана. Посебно имајући у виду да је у том року потребно да доставе и све „провере“ за осуђеника од стране полиције и службе безбедности.

Поступак по жалби

Против решења којим се осуђени упућује на издржавање казне у Посебно одељење *осуђени* може изјавити жалбу у року од три дана од дана достављања решења. Жалба не одлаже извршење решења. Жалба се подноси председнику Апелационог суда, преко првостепеног суда.⁴³ Мисли се на председника Апелационог суда у Београду.⁴⁴ Жалба са решењем и осталим списима предмета доставља се председнику Апелационог суда у року од три дана од дана достављања жалбе. Ради одлучивања о жалби, председник Апелационог суда може тражити допунска објашњења од председника суда, полиције, служби безбедности и јавног тужиоца. Одлучујући по жалби, председник Апелационог суда може решењем одбацити жалбу као неблагоприятну или недозвољену, одбити жалбу као неосновану, или уважити жалбу и укинути првостепено решење. Одлука се доноси у року од 15 дана од дана достављања жалбе. Председник Апелационог суда ће решењем уважити жалбу и укинути одлуку о упућивању осуђеног

³⁹ Чл. 15. ст. 1. ЗКЗ.

⁴⁰ С тим да председник Вишег суда у Београду може овластити и другог судију. V.: чл. 9. ЗКЗ.

⁴¹ Чл. 15. ст. 2. и 3. ЗКЗ.

⁴² Чл. 15. ст. 4. ЗКЗ.

⁴³ Чл. 15. ст. 5, 6. и 7. ЗКЗ.

⁴⁴ С тим да председник Вишег суда у Београду може овластити и другог судију. V.: чл. 9. ЗКЗ.

на издржавање казне затвора у Посебно одељење, уколико утврди да не постоје околности из чл. 14. овог закона.⁴⁵

Упућивање осуђеника у Посебно одељење након донете одлуке председника суда

Када је *надлежан суд* донео осуђујућу пресуду и изрекао казну затвора, он није утврдио да је реч о најопаснијем осуђенику који треба да буде упућен у Посебно одељење. Тек када је *председник суда* донео одлуку о упућивању осуђеника у Посебно одељење, тада је утврђено да се ради о *најопаснијем осуђенику*. По доношењу коначне одлуке о упућивању осуђеног на издржавање казне затвора, Посебном одељењу се доставља налог за пријем, извршна пресуда, коначна одлука и друга документација прикупљена током кривичног поступка и поступка упућивања на издржавање казне. Налог за спровођење осуђеног на издржавање казне затвора у Посебно одељење доставља се заводу у коме се осуђени налази.⁴⁶ Иако је осуђени упућен у Посебно одељење, постоји могућност да након одређеног временског периода буде премештен у друго одељење.

Суђење осуђеном

У поступку упућивања осуђеника у Посебно одељење можемо рећи да се *осуђеном суди*, али не због учињеног кривичног дела. У том поступку се доноси само одлука да ли ће осуђени издржавати казну затвора у Посебном одељењу или неће. Међутим, у том поступку треба да се утврди истина, да ли постоје услови да се осуђеник упути на издржавање казне у Посебно одељење или не.

Као што смо видели, о томе одлуку доноси „председник суда“. Сматрамо да би било оправдано када би одлуку о упућивању осуђеника у Посебно одељење доносило судско веће које је изрекло казну. Мишљења смо да су чланови судског већа компетентнији да процене да ли је осуђеника потребно упутити у Посебно одељење, из разлога што се, пре свега, пред њима *судски процес* водио. На тај начин не би се водио још један посебан поступак у којем би само председник суда доносио одлуку о упућивању осуђеника.

⁴⁵ Чл. 16. ЗКЗ.

⁴⁶ Чл. 17. ЗКЗ.

ЗАКЉУЧАК

Уколико осуђеник буде упућен на издржавање казне затвора у Посебно одељење, то значи да ће његов положај бити *неповољнији* у односу на осуђенике који казну затвора не издржавају у њему. Права осуђеника у Посебном одељењу нису иста као и права осталих осуђеника. Реч је о осуђенику који има мањи обим права, док је контакт са спољним светом сведен на *минимум* и то уз строгу контролу затворских власти. Нисмо сигурни да је законодавац на најбољи начин уредио важна питања у ЗКЗ. Да ли су заиста најопаснији осуђеници управо они који су наведени у ЗКЗ? Ако је већ хтео да најопасније осуђенике упућује на издржавање у Посебно одељење, онда је ту могућност требало да остави судском већу које је донело осуђујућу пресуду. Суд који је донео осуђујућу пресуду у обавези је да утврди све околности приликом индивидуализације казне затвора, те је оправдано да тада утврди и где ће осуђени бити упућен на издржавање казне.

У сваком случају, иако је осуђени „изгубио“ и у *посебном постојењу*, њему се и даље може *помоћи* у току издржавања казне затвора. Индивидуализација казне затвора траје све док се она не изврши, осуђеник се стално контролише и оцењује, тако да постоји могућност и да се премести из Посебног одељења. У томе му може много помоћи адвокат који „познаје“ многобројне прописе у којима су садржане одредбе о извршењу казне затвора. Када кажемо „познаје“ прописе, желимо да кажемо да у овој области има велики број прописа различите правне снаге, чије су одредбе, између осталог, недоречене, непрецизне, контрадикторне, те њихово тумачење и за највеће правнике представља велики изазов.

ЛИТЕРАТУРА

- Грујић, З., Милић, И. (2015). Права лица осуђених на казну затвора у кривичном извршном законодавству Републике Србије, *Научни скуп „Двадесет година Дејтонског мировног споразума“*, Пале.
- Дракић, Д., Милић, И. (2016). Утврђивање истине у дисциплинском поступку који се води против осуђеног за време издржавања казне затвора, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, бр. 2/2016.
- Ђуричић, С. (2017). Криминалитет и казнена политика, *Гласник Адвокатске коморе Војводине*, бр. 1/2017.
- Игњатовић, Ђ. (2010). Критичка анализа стања и тенденција у кривичном извршном праву Србије, *Crimen (И)* 2/2010.
- Игњатовић, Ђ. (2014). *Право извршење кривичних санкција*, Београд.

- Милић, И., Димовски, Д., Кажњавање осуђених лица – дисциплинске мере, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, бр. 1/2016.
- Милић, И., Индивидуализација казне затвора – криминолошки, кривичноправни и пенолошки аспект, Нови Сад, 2017. (докторска дисертација).
- Милић, И., Индивидуализација казне затвора на основу Закона о изменама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција из 2019. године, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, бр. 4/2019.
- Милић, И., Специфичност одлагања извршења казне затвора и примене мере притвора с обзиром на трудноћу и личност жене, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, бр. 1/2014.
- Милић, И., Упућивање осуђених на издржавање казне затвора и могућност одлагања извршења казне затвора, *Зборник радова, Криминалистичко-криминолошка истраживања – стање и перспективе*, Бања Лука, 2015.
- Милић, И., Где отбивају тјоремное заключение самые опасные заключенные в Республике Сербия? *Уголовная политика и культура противодействия преступности*: материалы Междунар. науч.-практ. конф., 20 сент. 2019 г.: в 2 т. / редкол.: Осипенко, А. Л., Вишневецкий, К. В., Соловьев, В. С. и др. – Краснодар: Краснодарский университет МВД России, 2019. – Том I.
- Ристивојевић, Б., „Истина као главна жртва англоамериканизације домаћег кривичног права: Дарвинов расад у српској шуми”, *LX Савештовање Српског удружења за кривичноправну теорију и праксу*, Златибор, 2015.
- Ристивојевић, Б., Милић, И., Одговорност родитеља за прекршаје које учине њихови потомци, *Анали Правног факултета у Београду*, бр. 1/2016.
- Смирнов, Л. Б., *Уголовно-исполнительное право*, Санкт-Петербург, 2002.
- Стојановић, З., Да ли је Србији потребна реформа кривичног законодавства?, *Crimen (IV)* 2/2013.
- Стојановић, З., Кривично право у доба кризе, *Бранич*, бр. 1–2. 2011.

*

* *

- Закон о извршењу казне затвора за кривична дела организованог криминала, *Службени гласник РС*, бр. 72/2009.
- Закон о извршењу кривичних санкција, *Службени гласник РС*, бр. 55/2014, 35/2019.
- Закон о изменама и допунама Закона о извршењу казне затвора за кривична дела организованог криминала, *Службени гласник РС*, бр. 101/2010.
- Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, *Службени гласник РС*, бр. 42/2002.
- Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела, *Службени гласник РС*, бр. 42/2002, 27/2003, 39/2003, 60/20003, 67/2003, 29/2004, 58/2004, 45/2005, 61/2005, 72/2009, 72/2011, 101/2011, 32/2013.

Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције, *Службени гласник РС*, бр. 94/2016, 87/2018. – др. закон.

Законик о кривичном поступку, *Службени гласник РС*, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019.

Кривични законик, *Службени гласник РС*, бр. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016, 35/2019.

Уредба о оснивању завода за извршење кривичних санкција у Републици Србији, *Службени гласник РС*, бр. 20/2006, 89/2009, 32/2010, 53/2011, 11/2017.

*

* *

Решење Општинског суда у Суботици К. 1055/06, од 15. априла 2008. и Решење Окружног суда у Суботици Кж. 224/08, од 6. маја 2008. године. Извор: *Propisi.net* (приступљено 15. априла 20120).

*

* *

Годишњи извештај о раду Управе за извршење заводских санкција за 2008. годину. Доступан на: <http://reforma.bezbednost.org/wp-content/uploads/downloads/2012/09/2008-Godisnji-izvestaj-Ministarstvo-pravde-Uprava-za-izvr%C5%A1enje-krivi%C4%8Dnih-sankcija.pdf> (приступљено 3. априла 20120).

Национални механизам за превенцију тортуре, мониторинг установа у којима се налазе лица лишена слободе, Извештај о посети КПЗ Пожаревац – Забела. дел. бр. 13493 датум: 7. 4. 2015. год. Доступно на: https://ombudsman.rs/attachments/4188_Izvestaj%20o%20poseti%20KPZ%20Pozarevac%20-%20final.pdf (приступљено 14. априла 2020).

Републички завод за статистику, Пунолетни учиниоци кривичних дела у Републици Србији, 2018. Пријаве, оптужења и осуде, Билтен 653. Београд, 2019. Доступно на: <https://publikacije.stat.gov.rs/G2019/Pdf/G20195653.pdf> (приступљено 14. априла 2020).

Ivan D. Milić, Ph.D.
Faculty of Law, University in Novi Sad
ORC id: 0000-0002-7916-5590

COMMITTING THE MOST DANGEROUS CONVICTS TO SERVE PRISON SENTENCES*

ABSTRACT: There are more than thirty penal institutions in the Republic of Serbia in which persons deprived of liberty “reside” due to different reasons as prescribed by law. A convicted person is committed to serve a prison sentence after the final court judgement. This is the rule, however, there is an exception. The position of a convict while serving a prison sentence depends on the type of penal institution in which the convict serves the sentence. There are many circumstances prescribed by law that determine to which penal institutions a convict will be committed to.

Since 2009, there have been special rules on serving prison sentences for a certain category of convicts in the Republic of Serbia. This is when the Law on the Enforcement of the Prison Sentence for Criminal Offenses of Organised Crime was enacted. The author focuses on the committal of the most dangerous convicts to serving prison sentences. In this regard, the author points out who the most dangerous convicts are, where they serve the prison sentence, and how the procedure of committing the convict to serve the sentence is organised.

Keywords: convict, referring, court, prison sentence, organised crime, Special Department.

* The paper was received on the 19th of May 2020, and was accepted for publication on the 22nd of July 2020.

The paper was written within the project “Biomedicine, Environmental protection and Law” Project No. 179079 financed by the Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia..

INTRODUCTION

A prison sentence is served in a penal institution as a rule. Under exceptional circumstances, the prison sentence can be served in the premises in which the convict resides. Where the convict will serve the prison sentence (whether in a penal institution or in the premises in which the convict resides) is up to the court which passed the judgment or up to the judge for execution of criminal sanctions to decide.¹ The court that imposed the prison sentence is obliged to take into consideration all circumstances (both mitigating and aggravating ones) when individualizing the prison sentence. When the court decision that imposed the prison sentence becomes final and when the defendant gets the status of a convict, the individualization of sentencing during the pronouncement process is finished. Since that moment, the second individualization of incarceration begins. This is the individualization within the process of enforcement, which lasts until the prison sentence is executed.

The status of the convict while serving the prison sentence depends on many different circumstances. We will only list some of them: the type of the penal institution, the department to which the convict is committed to, the group that the convict was assigned to, the distance from the convict's family, the scope of their basic rights, special rights that were or were not given to the convict, the convict being a foreigner or not, the number of convicts in one room, etc. As a rule, the status of the convict in the penal institution depends on the convict's conduct. The convict is constantly supervised and evaluated. The convict's position depends on this evaluation, and it can be improved or made worse. It is important to mention that, first of all, the prison authorities have the right to take disciplinary actions towards the convict.² Disciplinary measures are imposed on convicted persons if they commit a disciplinary offense.

Prison sentences can be *short*, but its execution can be *hard* on the convicted person. Also, the prison sentence can be long, but its execution does not have to be hard on the convicted person. To put it simply, a *short sentence but a hard life in prison, or a long sentence but an easy life in prison*. How difficult serving the sentence will be depends, first of all, on the conditions in the prison and the prison rules.³ Although the defendant lost in the criminal pro-

¹ V.: Milić, I. Individualizacija kazne zatvora na osnovu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o izvršenju krivičnih sankcija iz 2019. godine, *Proceedings of the Faculty of Law in Novi Sad*, no. 4/2019, 1273–1277.

² V.: Milić, I., Dimovski, D., Kažnjavanje osuđenih lica – disciplinske mere, *Proceedings of the Faculty of Law in Novi Sad*, no. 1/2016, 219–231; Drakić, D., Milić, I., Utvrđivanje istine u disciplinskom postupku koji se vodi protiv osuđenog za vreme izdržavanja kazne zatvora, *Proceedings of the Faculty of Law in Novi Sad*, no. 2/2016, 475–491.

³ Milić, I. (2017). Individualizacija kazne zatvora – kriminološki, krivičnopravni i penološki aspekt, Novi Sad, 334. (doctoral thesis). Certain parts from the mentioned doctoral dissertation were used in this paper.

ceeding, the person can be helped while serving the prison sentence to be in the best possible position and to leave the penal institution as fast as possible. A lawyer who knows many regulations in which provisions on the execution of a prison sentence can be found can help the convict to achieve the best possible position and leave the penal institution faster.

The subject of this paper is the very process of committing the most dangerous convicts to serve their prison sentences. The paper discusses the convicts to which a *special law* can be applied while they serve their prison sentence. In order to point out the importance of the topic, committing *regular convicts* to serve a prison sentence will be discussed in the beginning of the paper. Afterwards, we will discuss the identity of the most dangerous convicts and where they are serving their prison sentences. It will be said who the most dangerous convicts in the Republic of Serbia are, and after that comes the segment of the paper in which it is discussed where they serve prison sentences. Special attention is paid to the procedure of committing the most dangerous convicts.

GENERAL RULES ON REFERRING CONVICTS TO SERVE A PRISON SENTENCE – PROVISIONS OF THE LAW ON EXECUTION OF CRIMINAL SANCTIONS

The execution of a prison sentence is regulated by numerous regulations of different legal strength. Their main source is the Law on Execution of Criminal Sanctions.⁴ This Law does not only regulate the execution of criminal sanctions. This Law regulates, unless regulated otherwise by a separate law, the procedure of executing criminal sanctions against adults, the rights and obligations of the persons subject to the sanctions, the organization of the Administration for Executing Criminal Sanctions, oversight of its work, the execution of sanctions pronounced in connection with economic offences and minor offences, confiscation of the proceeds from crime and economic offences and the application of the measure of detention. The provisions of this Law shall apply in the procedure of execution of criminal sanctions against minors, as well as in the procedure of execution of imprisonment imposed for a misdemeanour, unless otherwise determined by a special law.⁵

Convicted persons on whom the Law on Execution of Criminal Sanctions is applied are committed to serve the prison sentence in a way that the

⁴ Law on Execution of Criminal Sanctions, *Official Gazette of the Republic of Serbia*, no. 55/2014, 35/201. (hereinafter: LECS).

⁵ Art. 1 of the LECS.

LECS prescribes.⁶ The convict is committed to serve the prison sentence by the competent court. There are several circumstances that decide what court will commit the convict to serve the prison sentence. The convict may be sent to serve the prison sentence while at liberty or from police custody. If the convict is not in custody, which court will have the jurisdiction to refer the convict to serve the sentence depends on whether the convict's temporary or permanent residence is known or not. In that regard:

1. It is the *basic court* according to the convict's residence or, to be more precise, the convict's residence at the moment the decision imposing the sentence became final, that has the jurisdiction to commit the convict to serve the prison sentence. The same court shall retain jurisdiction if the temporary or permanent residence of the convicted person subsequently changes.⁷ It is logical that this criterion will be met in most cases for convicts waiting to serve the prison sentence. This conclusion is reached if one keeps in mind that it is mostly citizens of the Republic of Serbia who are penitentiaries in the Serbian penal institutions, and whose temporary or permanent residence is, as a rule, in the Republic of Serbia. Of course, there are exceptions to this rule.

2. When the convicted person's temporary or permanent residence is *unknown*, it is the basic court that made the first-instance decision that has the jurisdiction to commit the convicted person to serve the prison sentence, and if the decision was made by a higher court, the basic court in the seat of that higher court has the jurisdiction.⁸ This criterion will primarily refer to *foreign citizens* and persons who do not have citizenship, and who must serve the prison sentence in a penal institution in the Republic of Serbia. The author believes that the legislator should have prescribed the following as well: "...when the convict does not have temporary or permanent residence...". The convict who is not in custody shall await the court order⁹ to serve the prison sentence. If the convict does not report for the execution of the sentence within three days from the day when the convict was supposed to report to the execution, the penal institution shall notify the court that has the jurisdiction¹⁰, which shall order them to be brought in, and if the convicted person is in hiding or at large, the court shall order the issuance of an arrest warrant and notify the penal institution.¹¹

⁶ V. in detail: Milić, I. (2015). Upućivanje osuđenih na izdržavanje kazne zatvora i mogućnost odlaganja izvršenja kazne zatvora, *Proceedings, Kriminalističko – kriminološka istraživanja – stanje i perspektive*, Banja Luka, 283–293.

⁷ Art. 54. LECS.

⁸ Art. 55, para. 1. LECS.

⁹ The convict has the right to request postponing the execution of a prison sentence. V.: Ivan Milić, Specifičnost odlaganja izvršenja kazne zatvora i primena mere pritvora s obzirom na trudnoću i ličnost žene, *Proceedings of the Faculty of Law in Novi Sad*, no. 1/2014. 447–457.

¹⁰ Art. 57, para. 3. LECS.

¹¹ Art. 58, para. 1 LECS.

A certain number of convicted persons are committed to serve prison sentences from custody. In this case, the convicts shall be committed to serve the prison sentences by the basic court on whose territory the seat of the institution where the convicted persons are detained is.¹²

There is *an exception* to the rule that only a person convicted by a final judgment can be committed to serve the prison sentence. According to the Criminal Procedure Code¹³ (art. 430): If the first-instance judgement imposes a prison sentence, the accused who is in custody may request to be committed to serve the prison sentence even before the judgment becomes final. The defendant can submit the request orally to the court or the institution in which the defendant is detained after the judgment is announced, and at that occasion, the convict shall be warned that he will be equal in rights and obligations with other convicted persons while serving the prison sentence. The institution shall submit the minutes to the court without any delay. If the president of the council adopts the request by a decision, he shall deliver the decision to the defendant together with a certified transcript of the rendered judgment.¹⁴

It is useful to see the statistics on the number of convicted persons according to *the way of admission* to serving a prison sentence. The way of admission shall be shown only in the *segment* that refers to the subject of our work, namely: whether the convicts surrendered themselves to the prison, are brought in, or get sent to prison from custody.¹⁵

¹² Art. 55, para. 2 LECS.

¹³ The Criminal Procedure Code, *Official Gazette of the Republic of Serbia*, no. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019.

¹⁴ **From Case Law:** „By the decision of the first instance court, the defendant’s request to be committed to serve the prison sentence before the judgement became final was rejected. By the decision of the second instance court, the appeal of the defendant and his defence counsel was accepted, so the decision of the first instance court is revoked and the case is returned to the same court for a new decision. *From the explanation of the court:* On justifiable grounds, the appeal of the defendant and his defence counsel states that the challenged decision is incorrect, illegal and contrary to the principles of humanity and justice, i.e. that the reasons from the challenged decision are unclear and unacceptable. According to the order of the district court, the mere fact that the judgement of the first instance court is not yet final, and that costs caused by bringing the defendant to the repeated main hearing will occur, in case of the possible revocation of the judgment of the first instance court in the appellate procedure, are not relevant reasons for rejecting the defendant’s appeal to be committed to serve the prison sentence of four years and seven months, according to the said non-final judgment. (Decision of the Municipal Court in Subotica K. 1055/06, from the 15th of April 2008, and Decision of the District Court in Subotica Kž. 224/08, from the 6th of May 2008).” Source: *Propisi.net* (15th of April 2020.).

¹⁵ The statistics refer to 2008. Source: Annual report on the operation of the Administration for the Execution of Criminal Sanctions for 2008. Available at: <http://reforma.bezbednost.org/wp-content/uploads/downloads/2012/09/2008-Godisnji-izvestaj-Ministarstvo-pravde-Uprava-za-izvr%C5%A1enje-krivi%C4%8Dnih-sankcija.pdf> (3rd of April 2020).

Table 1 – The way of admission of convicted persons to serve their prison sentence

Way of Admission	Men	Women
Surrendered to prison	3125	106
Brought in	2345	27
From custody	1030	22

The convict cannot “choose”¹⁶ the penal institution to which they will be sent to serve the sentence. The decision on which penal institution a convict will be committed to serve the prison sentence depends on many criteria, first and foremost on: 1. the sex of the convict; 2. the type of the crime committed; 3. the form of culpability; 4. the age of the convict; 5. the severity of the imposed sentence; 6. whether the convicted person is a citizen of the Republic of Serbia, a foreigner or a person with no citizenship; 7. the convict’s residence. According to these criteria, the competent court will send the convict to an appropriate penal institution to serve the prison sentence. Exceptionally, on the convict’s request and on justifiable grounds, or at the request of the police or security services for reasons of security, the director of the Administration for the Execution of Criminal Sanctions may make a decision that the convict will serve their sentence in another penal institution. The convict has the right to appeal to the judge for execution of criminal sanctions against the decision of the director of the Administration which determines the change of the place of execution of the sentence.¹⁷

¹⁶ For the basic goal of penological theory and practice, v.: Đuričić, S. *Kriminalitet i kaznena politika*, *Glasnik of the Bar Association of Vojvodina*, no. 1/2017, 40.

¹⁷ Art. 49, p. 2 and LECS. V.: L. B. Smirnov, *Ugolovno-ispolnitel'noe pravo*, Saint Petersburg, 2002, 111–112.

LAW ON THE ENFORCEMENT OF THE PRISON SENTENCE FOR CRIMINAL OFFENCES OF ORGANISED CRIME – WHO ARE THE MOST DANGEROUS CONVICTS?

Criminal legislation is not as stable a branch of law as it was only a few decades ago. The complexity of modern society and the new types of crime are usually stated as the justification for this fact, but this can only partially explain it. As for European countries, an additional reason is the harmonization of criminal legislation with the law and standards of the European Union, as well as with the relevant conventions of the European Council.¹⁸ In recent years, Serbian criminal law and criminal procedure law has been going through a very dynamic period of development. Drafts, proposals for amendments, additions or changes, or completely new legal texts are common, and it is hard to resist the impression that they are coming one after another exceedingly fast.¹⁹ Criminal executive law has also been going through a dynamic period. This is reflected in the amendments and additions to the existing legal provisions and regulations, the enactment of new laws and regulations that change the existing ones, but also in the enactment of a special law and other regulations in the area of prison sentence execution.

In 2009, the National Assembly passed the Law on the Enforcement of the Prison Sentence for Criminal Offences of Organised Crime,²⁰ which introduces significant innovations in terms of executing the prison sentence for a certain category of convicts. This Law underwent certain amendments and additions in 2010, when the Law on Amendments and Additions to the Law on the Enforcement of the Prison Sentence for Criminal Offences of Organised Crime²¹ was enacted.

The very title of the Law helps one understand what it regulates – the execution of the sentence for criminal offences of organised crime. However, the *content* of the Law does not match its title. The first article of the LPS states: This Law governs the procedure of the enforcement of the prison sentence for criminal offences which are considered to be criminal offences of organ-

¹⁸ Stojanović, Z. Da li je Srbiji potrebna reforma krivičnog zakonodavstva?, *Crimen* (IV) 2/2013, 120.

¹⁹ Ristivojević, B. (2015). „Istina kao glavna žrtva angloamerikanizacije domaćeg krivičnog prava: Darwinov rasad u srpskoj šumi”, *LV Savetovanje Srpskog udruženja za krivičnopravnu teoriju i praksu*, Zlatibor, 3.

²⁰ Law on the Enforcement of the Prison Sentence for Criminal Offences of Organised Crime, *Official Gazette of the Republic of Serbia*, no. 72/2009. (hereinafter: LPS. This abbreviation will include the amendments and additions to the Law as well).

²¹ Law on Amendments and Additions to the Law on the Enforcement of the Prison Sentence for Criminal Offences of Organised Crime, *Official Gazette of the Republic of Serbia*, no. 101/2010.

ised crime within the meaning of the Law on Organisation and Competences of State Authorities in the Suppression of Organised Crime, organisation and competence of state authorities in the procedure of the enforcement of a sentence, status of convicted persons and the monitoring of the enforcement of the prison sentence.

Under stipulations set forth in this Law, the provisions hereof shall be also applicable to the enforcement of the prison sentence for:

1) the criminal offence of terrorism specified in Article 312 of the Criminal Code and the criminal offence of international terrorism referred to in Article 391 of the Criminal Code;

2) criminal offences under Articles 370 through 384 and Articles 385 and 386 of the Criminal Code;

3) severe violations of the international humanitarian law committed in the territory of former Yugoslavia as of 1st January 1991 listed in the Statute of the International Criminal Tribunal for Former Yugoslavia;

4) the criminal offence of accessory after the fact referred to in Article 333 of the Criminal Code if committed in relation to the criminal offences mentioned in sub-paragraphs 2) and 3) of the present paragraph.

It is now easy to conclude that this Law *does not regulate* only the execution of the prison sentence for criminal offences in the area of organised crime, but it is also applied to other convicts who committed severe criminal offences. This is why academics correctly point out that this Law should have a different title: “The Law on the Enforcement of the Prison Sentence for Severe Criminal Offences”.²²

Perhaps the title of this Law should be “Law on the Enforcement of the Prison Sentence for Criminal Offences of Organised Crime and other Severe Criminal Offences “. In this case, according to the title, the focus would be on the execution of prison sentences for criminal offences of organised crime, while the execution of the prison sentence for other severe criminal offences would be secondary.

The LPS talks about the “Law on Organisation and Jurisdiction of Government Authorities in Suppression of Organised Crime”. This is a law that *does not exist* under that title in the Republic of Serbia.²³ In 2002, the Law

²² Ignjatović, Đ. Kritička analiza stanja i tendencija u krivičnom izvršnom pravu Srbije, *Crimen* (I) 2/2010. 191.

²³ Prof. Stojanović rightly states: Although it is not the case in all the countries in which criminal-law expansionism has come to the fore, in Serbia there is an especially negligent attitude towards the „craft” part of the work, i.e. towards the writing of the norms and the respect for the rules of legislative technique, which also creates essential problems. Zoran Stojanović, *Krivično pravo u doba krize, Branič*, no. 1–2, 2011, 40. It seems that the legislators in the field of execution of criminal sanctions had a „stepmotherly” attitude towards this branch of criminal law, the same one that the legislator had when passing the Law on Misdemeanours.

on Organisation and Jurisdiction of Government Authorities in Suppression of Organised Crime was passed.²⁴ However, this Law was amended *multiple times*. Besides amending the articles of the Law, the National Assembly changed its titles to the Law on Organisation and Jurisdiction of Government Authorities in Suppression of Organised Crime, Corruption and other Severe Criminal Offences.²⁵ This is a Law that ceased to apply in 2016, when the Law on Organisation and Jurisdiction of Government Authorities in Suppression of Organised Crime, Terrorism and Corruption was passed.²⁶

Where do the most dangerous convicts serve the prison sentence?

As was previously mentioned, there are more than thirty penal institutions in the Republic of Serbia in which regular convicts serve their prison sentences.²⁷ It is interesting to note that in Serbia there are *sections* of certain penal institutions which are located in cities other than those in which the relevant penal institutions are located. This is a bit unusual, having in mind the fact that the government establishes penal institutions by a regulation. This is being mentioned because the question arises as to where the persons to whom the LPS applies, namely the most dangerous convicts, serve the prison sentence. Therefore, are special penal institutions only for the abovementioned convicts established, or are the prison sentences executed in the existing penal institutions?²⁸

V.: Ristivojević, B., Milić, I. Odgovornost roditelja za prekršaje koje učine njihovi potomci, *Annals of the Faculty of Law in Belgrade*, no. 1/2016, 162.

²⁴ Law on Organisation and Jurisdiction of Government Authorities in Suppression of Organised Crime, *Official Gazette of the Republic of Serbia*, no. 42/2002.

²⁵ Law on Organisation and Jurisdiction of Government Authorities in Suppression of Organised Crime, Corruption and other Severe Criminal Offences, *Official Gazette of the Republic of Serbia*, no. 42/2002, 27/2003, 39/2003, 60/20003, 67/2003, 29/2004, 58/2004, 45/2005, 61/2005, 72/2009, 72/2011, 101/2011, 32/2013.

²⁶ Law on Organisation and Jurisdiction of Government Authorities in Suppression of Organised Crime, Terrorism and Corruption, *Official Gazette of the Republic of Serbia*, no. 94/2016, 87/2018 (other laws).

²⁷ With regard to convicted persons, and with regard to the legal regulations, we can distinguish between „regular convicts” and „special convicts”, which depends on which law is applied to them during the execution of the prison sentence. V.: Zdravko Grujić, Ivan Milić, (2015). Prava lica osuđenih na kaznu zatvora u krivičnom izvršnom zakonodavstvu Republike Srbije, *Scientific Conference „Twenty years of the Dayton Peace Agreement”*, Pale, 820. In this paper, special convicts are called the most dangerous convicts.

²⁸ V.: Милич, И. (2019). Где отбывают тюремное заключение самые опасные заключенные в Республике Сербия? *Уголовная политика и культура противодействия преступности*: материалы Междунар. науч.-практ. конф., 20 сент. 2019 г. : в 2 т. / редкол.:

It was decided that no “new/special” penal institutions for the most dangerous convicts are to be established. It was considered that the *capacities of the existing prisons* should be used, which would just be adjusted for *the special convicts* serving the prison sentence. Having in mind the number of convicted persons²⁹ to whom the LPS applies, it was decided that the Special Department³⁰ for the serving of the prison sentence for organized crime offences is to be established, at a high security penal and correctional institution.³¹ Closed-type penal and correctional institutions with special security are the strictest penal institutions in Serbia in which prison sentences are executed. According to the current regulations, there are three closed type high-security penal and correctional institutions in the Republic of Serbia, namely the: 1. Penal Correctional Institution in Istok; 2. Penal Correctional Institution in Požarevac-Zabela;³² 3. Penal Correctional Institution in Belgrade.³³

In addition to the prison sentence, the perpetrator of the criminal offense may also be imposed “security measures consisting of deprivation of liberty”. The most dangerous convicts were taken into consideration during the development of the legislation. For the most dangerous convicts who have been imposed, in addition to the prison sentence, the security measures of compulsory psychiatric treatment and confinement in a medical

Осипенко, А. Л., Вишневецкий, К. В., Соловьев, В. С. и др. – Краснодар: Краснодарский университет МВД России, – Volume I, 44–50.

²⁹ For example, in 2018, 379 persons were reported for criminal offences for which the Prosecutor’s Office for Organised Crime has jurisdiction. Source: Statistical Office of the Republic of Serbia, *Punoletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji*, 2018. Prijave, optuženja i osude, Bulletin 653. Belgrade, 2019. Available at: <https://publikacije.stat.gov.rs/G2019/Pdf/G20195653.pdf> (14 April 2020.).

³⁰ Hereinafter: Special department.

³¹ Art. 2, para. 1 LPS.

³² It is interesting to provide certain data when it comes to this penal institution: The institution is still overpopulated, especially the closed ward. Although the institution has the capacity to accommodate 800 convicts and 60 detained persons, on the day the National Preventive Mechanism visited the institution, there were 1631 persons altogether. 1591 of them were convicted persons, 23 were detained persons, and 17 were persons convicted for a misdemeanour. The number of persons in certain pavilions was as follows: I pavilion – 166; II pavilion – 153; III pavilion – 178; IV pavilion – 169; V pavilion – 188; VII pavilion – 261; VIII pavilion (semi-open and open wards) – 271; Hospital – 70; Receiving ward – 53 and to be transferred to the Penal Correctional Institution in Belgrade – 80. 23 persons out of the 1631 were under enhanced surveillance, 6 were in solitary confinement, 5 were getting treatment in the Special Prison Hospital, and 4 were on a leave of absence. Source: Nacionalni mehanizam za prevenciju torture, monitoring ustanova u kojima se nalaze lica lišena slobode, Izveštaj o poseti KPZ Požarevac – Zabela. record book no. 13493 date: 07 April, 2015. Available at: https://ombudsman.rs/attachments/4188_Izvestaj%20o%20poseti%20KPZ%20Pozarevac%20-%20final.pdf (14 April, 2020).

³³ Art. 3 of the Decree on the establishment of the Institution for Execution of Criminal Sanctions in the Republic of Serbia, *Official Gazette of the Republic of Serbia*, no. 20/2006, 89/2009, 32/2010, 53/2011, 11/2017.

institution, compulsory alcohol addiction treatment and compulsory drug addiction treatment, including the treatment in the course of serving the prison sentence, *separate premises under surveillance shall be provided at the Special Prison Hospital*.³⁴

Making the decision to commit a convict to the Special Department

A convicted person is not automatically committed to serve the prison sentence at the Special department. This means that the court which passed the judgement is *not authorized* to determine whether the convict is dangerous enough to be committed to the Special Department. Therefore, the court does not state in the *judgement* whether the convict will be committed to serve the prison sentence at the Special department or not. After the conviction, *a special procedure* is conducted, in which a decision should be made where the convict will be sent to serve the prison sentence. During the procedure, it is necessary to determine whether there are legal grounds for committing the convict to the Special Department – to determine whether he is the most dangerous type of convict or not.

Material Conditions for Sending Convicts to the Special Department

It is important to point out that only *male adults* can be committed to the Special department. Therefore, *minors and women* cannot be committed to it. The legislator has prescribed several cases when a convict may be sent to serve the prison sentence at the Special Department, which differ depending on the crime committed.

A) Any male adult whose convicting judgement is final, and who was detained prior to the finality of the judgement, i.e. who was convicted by a final judgement in absentia for criminal offences mentioned in Article 1, paragraph 1 shall be committed to serve the prison sentence at the Special Department if it is established that circumstances exist indicating any danger that the convict will:

- 1) continue, through a convict or some other person, to direct criminal activities of an organised criminal group;
- 2) establish, through a convict or some other person, cooperation with some other organised criminal group to continue with criminal activities;

³⁴ Art. 2, para. 1 LPS.

3) organise, through a convict or some other person, conflicts with some other organised criminal group;

4) endanger, through some other person, the safety of a Judge, Public Prosecutor or another participant in the criminal proceeding that is in force or that is final or some other official who has proceeded in the pre-trial proceeding or in the proceeding for the enforcement of the sentence;

5) induce another person to commit criminal offences.³⁵

In this case, it is about criminal acts which are classified under “organised crime”. This decision of the legislator is a bit unusual, because it is first said “...is committed...” and at the end “...if it is determined...”. Therefore, the question arises as to whether the convict is *committed* or only *may* be committed; whether the committal is obligatory or optional?³⁶ Regardless of the solution, we consider the committal to be optional. Another question arises here - whether it is necessary to establish the existence of all the circumstances or is only one sufficient? This legal solution should be interpreted in such a way that it is necessary to establish the existence of all five circumstances, because it is clearly prescribed “if it is determined that there are circumstances”. Although it seems that such a solution was not the legislator’s intention, but rather a reckless nomotechnic. It seems that the legislator’s intention was that the convicted person could be committed if there is one of the *alternatively* listed circumstances, because rarely will all five circumstances be met. Besides, it seems unjustified to demand the existence of all five circumstances, when only two circumstances are sufficient for the other *two groups* of convicts.³⁷

B) Any male adult whose conviction is final, and who was detained prior to the finality of the judgement, i.e. who was convicted by final judgement *in absentia* for the criminal offences mentioned in Article 1, paragraph 2, subparagraph 1 of the LPS, for which the circumstances mentioned in paragraph 1, sub-para. 4 and 5 of this Article exist, may be also committed to serve the prison sentence at the Special Department.³⁸

³⁵ Art. 14, para. 1 LPS.

³⁶ This solution reminds us of the Article 46 of the Criminal Code, *Official Gazette of the Republic of Serbia*, no. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016, 35/2019 which regulates conditional release, which prescribes „a convict who has served two thirds of the prison sentence, the court shall *conditionally release* him from serving the sentence, *if* during the serving of the sentence...”

³⁷ Academics rightly state that the circumstances listed under 2. and 3. (that the convict will cooperate or get into a conflict with other criminal groups) are unnecessary, since they are already covered by circumstance stated under 1. V.: Ignjatović, Đ. (2014). *Pravo izvršenje krivičnih sankcija*, Belgrade, 220.

³⁸ Art. 14, para. 2 LPS.

C) Any male adult whose conviction is final, and who was detained prior to the finality of the judgement, i.e. who was convicted by final judgement *in absentia* for the criminal offences mentioned in Article 1, paragraph 2, sub-para. 2 through 4 of the LPS, may be also committed to serve the prison sentence at the Special Department, to serve a prison sentence of minimum ten years, for which the circumstances mentioned in paragraph 1, sub-para. 4 and 5 of this Article exist.

In the case of B and C it is indisputable that it is an optional committal to the Special Department.

Procedure for committal to the Special Department

In the case of regular convicts, we have seen that the competent court commits them to serve the prison sentence in a certain penal institution. A question arises related to the committal of convicts to the Special Department - who makes the decision about it, the prison authorities or the court? There are other questions related to the very process of the committal and the status of the convict during it.

The first-instance procedure for committal to the Special Department

According to the Law on the Enforcement of the Prison Sentence for Criminal Offences of Organised Crime, the *ruling* by which the convict is committed to serve the prison sentence in the Special Department is made by the president of the court, or an authorized judge if they determine that there exists at least one of the circumstances from Article 14 the LPS.³⁹ This refers to the president of the Higher Court in Belgrade.⁴⁰

The existence of the circumstances listed in Article 14 of the LPS is determined based on the facts and evidence gathered during the criminal proceeding, police reports and security services reports, as well as on the opinion of the Public Prosecutor. The police, the security services and the Public Prosecutor are obliged to submit, at the request of the court, the appropriate documentation, reports and opinions on the basis of which it can be determined that there is a reason for the convict to be committed to serve a prison sentence at the Special Department.⁴¹ The ruling shall be passed within three

³⁹ ART. 15, para. 1 LPS.

⁴⁰ The President of the Higher Court in Belgrade may authorize another judge. V.: Art. 9. LPS.

⁴¹ Art. 15, para. 2 and 3 LPS.

days from the day the judgement imposing imprisonment on the convicted person has become *enforceable*.⁴²

We are not certain that the president of the court will be able to determine all of the circumstances relevant for making the decision on whether it is necessary to commit the convict to serve the prison sentence at the Special Department within the three-day time frame. Especially having in mind that all the check-ups of the convict by the police and the security services are to be submitted during the same time frame.

Proceedings upon appeal

The *convicted person* may appeal against the ruling by which he is committed to serve the prison sentence at the Special department within three days from the day of delivery of the ruling. The appeal shall not delay the enforcement of the ruling. The appeal shall be filed to the President of the Appellate Court, through the first-instance court.⁴³ This refers to the president of the Appellate Court in Belgrade.⁴⁴ The appeal accompanied with the ruling and other case-files shall be transmitted to the President of the Appellate Court within three days from the day of delivery of the appeal. To make a decision on the appeal the President of the Appellate Court may seek additional clarification from the Court President, police, security services and the Public Prosecutor. Deliberating on the appeal the President of the Appellate Court may, by ruling, dismiss the appeal as untimely or inadmissible, reject the appeal as ungrounded or sustain the appeal and revoke the first-instance ruling. The decision shall be passed within 15 days from the day the appeal is served. The President of the Appellate Court shall, by ruling, sustain the appeal and revoke the decision on committal of the convicted person to the Special Department to serve the prison sentence if they establish that no circumstances mentioned in Article 14 hereof exist.⁴⁵

⁴² Art. 15, para. 4 LPS.

⁴³ Art. 15, para. 5, 6 and 7 LPS.

⁴⁴ With the addition that the president of the Higher Court in Belgrade can also authorize another judge. V.: Art. 9 LPS.

⁴⁵ Art. 16 LPS.

Committing convicted persons to the Special Department after the ruling of the President of the Court

When the *competent court* passes the convicting verdict, the court does not determine whether the convict belongs to the category of the most dangerous convicts who are to be committed to the Special Department. Only when *the president of the court* passes the ruling on committing the convicted person to the Special Department is it determined that the convicted person belongs to the category of *the most dangerous convicts*. Upon making the final decision on the committal of the convicted person to serve the prison sentence, the Special Department shall be provided with a warrant for admittance, the enforceable judgment, the final decision and other documents collected during the criminal proceeding and the proceeding in respect of committal for the purposes of serving the sentence. The warrant for escorting the convicted person for serving the prison sentence at the Special Department shall be transmitted to the penal institution where the convicted person is located.⁴⁶ Although the convicted person was committed to the Special Department, there is a possibility that after a certain period of time they will be transferred to another department.

Trial of the Convicted Person

We can say that *the convicted person is on trial* during the process of committal to the Special Department, but not for a criminal offence. During the process, only the ruling on whether the convict will serve the prison sentence at the Special Department or not is passed. However, during the process the truth should be established - whether there are conditions for committing the convicted person to serve the prison sentence at the Special Department or not.

As we have seen, this ruling is passed by the president of the court. It is the author's opinion that it would be justified for the ruling on committing the convict to the Special Department to be made by the judicial panel which passed the judgement. The author believes that the members of the judicial panel are more competent to determine whether the convicted person should be committed to the Special Department, because, first of all, *the court proceedings* were conducted before the members of the judicial panel. In that way, there would not be another special process in which only the president of the court would pass the ruling on sending the convict to the Special Department.

⁴⁶ Art. 17 LPS.

CONCLUSION

If the convicted person is committed to serve the prison sentence at the Special Department, it means that his position will be more unfavourable compared to convicts who do not serve the prison sentence there. The rights of convicts in the Special Department are not the same as the rights of other convicts. We are talking about the convict whose rights are limited, and contact with the outside world is reduced to *a minimum*, under strict control of the prison authorities. We are not certain that the legislator has regulated important issues in the best way within the LPS. Are the most dangerous convicts really the ones described in the LPS? If the legislator really wanted to commit the most dangerous convicts to serve the sentence at the Special Department, then this option should have been given to the judicial panel that passed the convicting verdict. The court which passed the convicting verdict is obliged to determine all circumstances when individualizing the prison sentence, so it is justified to determine at the same time where the convict will be committed to serve the sentence.

In any case, although the convict lost in the *special process* as well, it is still possible to *help* him while he serves the prison sentence. Individualization of the prison sentence lasts until it is completed; the convict is constantly monitored and evaluated, so there is a possibility for them to be transferred from the Special Department. A lawyer who knows the many regulations in which provisions on the execution of a prison sentence can be found can help the convict with this. When we say „knows“ the regulations, we wish to say that there are many regulations of different legal priority in this area, whose provisions are, *inter alia*, vague, imprecise, contradictory, and their interpretation is a great challenge even for the greatest lawyers.

BIBLIOGRAPHY

- Drakić D., Milić I., Utvrđivanje istine u disciplinskom postupku koji se vodi protiv osuđenog za vreme izdržavanja kazne zatvora, *Proceedings of the Faculty of Law in Novi Sad*, no. 2/2016.
- Đuričić S., Kriminalitet i kaznena politika, *Glasnik of the Bar Association of Vojvodina*, no. 1/2017
- Grujić, Z., Milić, I. (2015). Prava lica osuđenih na kaznu zatvora u krivičnom izvršnom zakonodavstvu Republike Srbije, *Scientific Conference „Twenty years of the Dayton Peace Agreement“*, Pale.
- Ignjatović, Đ. „Kritička analiza stanja i tendencija u krivičnom izvršnom pravu Srbije“, *Crimen* (I) 2/2010.

- Ignjatović, Đ. (2014). *Pravo izvršenje krivičnih sankcija*, Belgrade.
- Milić Ivan, Dimovski Darko, Kažnjavanje osuđenih lica – disciplinske mere, *Proceedings of the Faculty of Law in Novi Sad*, no. 1/2016.
- Milić, I. (2017). Individualizacija kazne zatvora – kriminološki, krivičnopravni i penološki aspekt, Novi Sad. (Doctoral thesis)
- Milić, I. „Individualizacija kazne zatvora na osnovu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o izvršenju krivičnih sankcija iz 2019. godine”, *Proceedings of the Faculty of Law in Novi Sad*, no. 4/2019.
- Milić, I. „Specifičnost odlaganja izvršenja kazne zatvora i primena mere pritvora s obzirom na trudnoću i ličnost žene”, *Proceedings of the Faculty of Law in Novi Sad*, no. 1/2014.
- Milić, I. (2015). „Upućivanje osuđenih na izdržavanje kazne zatvora i mogućnost odlaganja izvršenja kazne zatvora”, *Proceedings, Kriminalističko – kriminološka istraživanja – stanje i perspektive*, Banja Luka.
- Милич, И. (2019). Где отбываюТ тюремное заключение самые опасные заключенные в Республике Сербия? *Уголовная политика и культура противодействия преступности*: материалы Междунар. науч.-практ. конф., 20 сент. 2019 г. : в 2 т. / редкол.: Осипенко, А. Л., Вишневецкий, К. В., Соловьев, В. С. и др. – Краснодар: Краснодарский университет МВД России, 2019. – Т. II.
- Ristivojević, B. (2015). Iстина kao glavna žrtva angloamerikanizacije domaćeg krivičnog prava: Darvinov rasad u srpskoj šumi, *LV Savetovanje srpskog udruženja za krivičnopravnu teoriju i praksu, Zlatibor*.
- Ristivojević, B., Milić, I. (2016). Odgovornost roditelja za prekršaje koje učine njihovi potomoci, *Annals of the Faculty of Law in Belgrade*, no. 1/2016.
- Смирнов Л. Б., *Уголовно-исполнительное право*, Санкт Петербург, 2002.
- Stojanović, Z. (2013). Da li je Srbiji potrebna reforma krivičnog zakonodavstva?, *Crimen (IV)* 2/2013.
- Stojanović, Z. (2011). Krivično pravo u doba krize, *Branič*, no. 1–2.

*

* *

- Criminal Code, *Official Gazette of the Republic of Serbia*, no. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016, 35/2019.
- Decrees on the establishment of the Institution for Execution of Criminal Sanctions in the Republic of Serbia, *Official Gazette of the Republic of Serbia*, no. 20/2006, 89/2009, 32/2010, 53/2011, 11/2017.
- Law on Amendments and Additions to the Law on the Enforcement of the Prison Sentence for Criminal Offences of Organised Crime, *Official Gazette of the Republic of Serbia*, no. 101/2010.
- Law on Execution of Criminal Sanctions, *Official Gazette of the Republic of Serbia*, no. 55/2014, 35/2019.

Law on Organisation and Jurisdiction of Government Authorities in Suppression of Organised Crime, *Official Gazette of the Republic of Serbia*, no. 42/2002.

Law on Organisation and Jurisdiction of Government Authorities in Suppression of Organised Crime, Corruption and other Severe Criminal Offences, *Official Gazette of the Republic of Serbia*, no. 42/2002, 27/2003, 39/2003, 60/2003, 67/2003, 29/2004, 58/2004, 45/2005, 61/2005, 72/2009, 72/2011, 101/2011, 32/2013.

Law on Organisation and Jurisdiction of Government Authorities in Suppression of Organised Crime, Terrorism and Corruption, *Official Gazette of the Republic of Serbia*, no. 94/2016, 87/2018 (other laws).

Law on the Enforcement of the Prison Sentence for Criminal Offences of Organised Crime, *Official Gazette of the Republic of Serbia*, no. 72/2009.

The Criminal Procedure Code, *Official Gazette of the Republic of Serbia*, no. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019.

*

* *

Decision of the Municipal Court in Subotica, K. 1055/06, from 15 April 2008 and Decision of the District Court in Subotica, Kž. 224/08, from 6 May 2008. Source: *Propisi.net* (15 April 2020).

*

* *

Annual report on the operation of the Administration for the Execution of Criminal Sanctions for 2008. Available at: <http://reforma.bezbednost.org/wp-content/uploads/downloads/2012/09/2008-Godisnji-izvestaj-Ministarstvo-pravde-Uprava-za-izvr%C5%A1enje-krivi%C4%8Dnih-sankcija.pdf> (3 April 2020).

Nacionalni mehanizam za prevenciju torture, monitoring ustanova u kojima se nalaze lica lišena slobode, Izveštaj o poseti KPZ Požarevac – Zabela. record book no. 13493 date: 7 April, 2015 Available at: https://ombudsman.rs/attachments/4188_Izvestaj%20o%20poseti%20KPZ%20Pozarevac%20-%20final.pdf (14 April, 2020).

Statistical Office of the Republic of Serbia, Punoletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji, 2018. Prijave, optuženja i osude, Bulletin 653. Belgrade, 2019. Available at: <https://publikacije.stat.gov.rs/G2019/Pdf/G20195653.pdf> (14 April 2020.).